

ANALISIS KRITIKAL EVOLUSI PENDEKATAN PEDAGOGI TERBEZA DALAM PENGAJARAN TILAWAH AL-QURAN: SATU TINJAUAN LITERATUR

(A CRITICAL ANALYSIS OF THE EVOLUTION OF DIFFERENTIATED PEDAGOGICAL APPROACHES IN THE TEACHING OF QURANIC RECITATION: A LITERATURE REVIEW)

AWANG JAPILAN, N. H.^{1*} – MUHAMAD, N.¹ – SAILI, J.²

¹ *Fakulti Sains Kemanusiaan, Universiti Pendidikan Sultan Idris, Perak, Malaysia.*

² *Akademi Pengajian Islam Kontemporari (ACIS), Universiti Teknologi MARA Cawangan Sabah Kampus Kota Kinabalu, Sabah, Malaysia.*

**Penulis penghubung
e-mail: g-15280764[at]moe-dl.edu.my*

(Received 10th June 2024; revised 12th August 2024; accepted 21st August 2024)

Abstrak. Pendidikan tilawah al-Quran memainkan peranan penting dalam membentuk generasi Muslim yang celik al-Quran. Walau bagaimanapun, seiring dengan perubahan landskap pendidikan semasa, transformasi dalam pendekatan pengajaran dan pembelajaran (PdP) tilawah al-Quran adalah amat diperlukan untuk memastikan keberkesannya. Keterbatasan pendekatan tradisional dalam pengajaran tilawah al-Quran untuk memenuhi kepelbagaian keperluan dan gaya pembelajaran pelajar pada masa kini menyerlahkan keperluan untuk menilai keberkesanan pelaksanaan pedagogi terbeza dalam konteks pendidikan tilawah al-Quran di Malaysia. Justeru, kajian ini bertujuan untuk menganalisis evolusi pendekatan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran, serta mengenal pasti cabaran dalam pelaksanaannya dan strategi untuk mengoptimumkan keberkesannya. Bagi mencapai tujuan tersebut, kajian ini menggunakan pendekatan analisis dokumen dengan mengkaji kajian-kajian lepas berkaitan pelaksanaan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran, merangkumi kajian di peringkat antarabangsa dan tempatan. Hasil analisis menunjukkan perubahan ketara daripada pendekatan tradisional kepada pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran, yang didorong oleh perkembangan teori pembelajaran, peningkatan kesedaran kepelbagaian pelajar, dan kemajuan teknologi. Pelaksanaan pedagogi terbeza didapati membawa impak positif terhadap motivasi, pencapaian, dan kemahiran berfikir aras tinggi pelajar. Namun begitu, terdapat beberapa cabaran dari segi sumber, infrastruktur, kompetensi guru, dan penerimaan pelajar yang perlu ditangani. Latihan guru, integrasi teknologi, dan penglibatan aktif pelajar telah dikenal pasti sebagai strategi utama untuk mengoptimumkan pelaksanaan pedagogi terbeza. Dapatan kajian ini menyumbang kepada pengayaan korpus pengetahuan dalam bidang pendidikan tilawah al-Quran dan memberi panduan kepada pendidik serta pembuat dasar dalam merancang dan melaksanakan pendekatan pedagogi terbeza yang lebih berkesan dan inklusif, selaras dengan aspirasi untuk melahirkan generasi Muslim yang celik al-Quran.

Katakunci: *pendidikan tilawah al-Quran, pedagogi terbeza, transformasi pendekatan pengajaran, kepelbagaian gaya pembelajaran, keberkesanan pelaksanaan*

Abstract. The education of Quranic recitation (tilawah al-Quran) plays a crucial role in shaping a generation of Muslims who are well-versed in the Quran. However, in line with the changing landscape of contemporary education, a transformation in the teaching and learning approaches of Quranic recitation is essential to ensure its effectiveness. The limitations of traditional approaches in teaching Quranic recitation to cater to the diverse needs and learning styles of students today highlight the necessity to evaluate the effectiveness of differentiated pedagogy implementation in the context of Quranic recitation education in Malaysia. Therefore, this study aims to analyze the evolution of differentiated pedagogical approaches in Quranic recitation education, as well as identify the challenges in its implementation and strategies to optimize its effectiveness. To achieve these objectives, this study

employs a document analysis approach by examining past studies related to the implementation of differentiated pedagogy in Quranic recitation education, encompassing both international and local research. The analysis results reveal a significant shift from traditional approaches to differentiated pedagogy in Quranic recitation education, driven by the development of learning theories, increased awareness of student diversity, and technological advancements. The implementation of differentiated pedagogy is found to have a positive impact on students' motivation, achievement, and higher-order thinking skills. Nevertheless, there are several challenges in terms of resources, infrastructure, teacher competency, and student acceptance that need to be addressed. Teacher training, technology integration, and active student engagement have been identified as key strategies to optimize the implementation of differentiated pedagogy. The findings of this study contribute to the enrichment of the knowledge corpus in the field of Quranic recitation education and provide guidance to educators and policymakers in designing and implementing more effective and inclusive differentiated pedagogical approaches, in line with the aspiration to nurture a generation of Muslims who are well-versed in the Quran.

Keywords: *Quranic recitation education, differentiated pedagogy, teaching approach transformation, diversity of learning styles, implementation effectiveness*

Pengenalan

Pendidikan tilawah al-Quran memainkan peranan penting dalam membentuk generasi Muslim yang celik al-Quran dan menghayati nilai-nilai murni yang terkandung di dalamnya (Maidin et al., 2024; Hamdan, 2017). Seiring dengan perubahan landskap pendidikan semasa, transformasi dalam pendekatan pengajaran dan pembelajaran (PdP) tilawah al-Quran adalah amat diperlukan. Pedagogi terbeza muncul sebagai pendekatan baharu yang menawarkan kaedah pengajaran yang lebih responsif terhadap kepelbagaian keperluan, minat, dan kebolehan pelajar (Mustaffa et al., 2021). Pendekatan ini menekankan penyesuaian kandungan, kaedah, dan persekitaran pembelajaran berdasarkan ciri-ciri individu pelajar, dengan menggunakan pelbagai strategi seperti aktiviti pembelajaran multisensori, pemanfaatan teknologi (bin Syed Hassan et al., 2022), dan penglibatan aktif pelajar melalui pembelajaran berasaskan projek dan penilaian sendiri (Maidin et al., 2024). Pelaksanaan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran merupakan satu evolusi penting untuk memastikan PdP kekal relevan dan berkesan dalam memenuhi keperluan pelajar pada masa kini (Maidin et al., 2024). Walau bagaimanapun, terdapat beberapa cabaran yang perlu ditangani, seperti kesediaan dan kompetensi guru dalam melaksanakan pendekatan ini, kekangan kemudahan dan infrastruktur, serta isu penerimaan dan kesediaan pelajar untuk terlibat secara aktif dalam pembelajaran yang berpusatkan pelajar. Oleh itu, kajian mengenai evolusi pendekatan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran adalah relevan untuk memberikan gambaran yang lebih jelas tentang perkembangan dan keperluan dalam pelaksanaan pendekatan ini secara berkesan (Mustaffa et al., 2021). Dapatan kajian ini dijangka dapat memberikan panduan kepada pendidik dan pembuat dasar dalam merancang dan melaksanakan PdP tilawah al-Quran yang lebih inklusif dan berkesan, dengan mengambil kira cabaran dan isu yang perlu ditangani.

Kajian ini bertujuan untuk menganalisis evolusi pendekatan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran, cabaran dalam pelaksanaannya, dan strategi untuk mengoptimumkan pelaksanaannya. Kepentingan kajian ini dalam menyumbang kepada korpus pengetahuan mengenai evolusi dan pelaksanaan pendekatan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran di Malaysia adalah signifikan (Mustaffa et al., 2022; Hamdan, 2017). Dapatan kajian ini dapat memberikan gambaran yang lebih jelas tentang perkembangan pendekatan pedagogi terbeza, termasuk faktor-faktor yang mendorong perubahan pendekatan, perubahan fokus daripada pengajaran berpusatkan guru kepada pendekatan yang lebih berpusatkan pelajar, serta implikasi pelaksanaan

pedagogi terbeza terhadap pencapaian dan motivasi pelajar (Moktar dan Sharif, 2021; Mustaffa et al., 2021). Selain itu, kajian ini juga dapat memberikan panduan kepada pendidik dalam merancang dan melaksanakan PdP tilawah al-Quran yang lebih berkesan dengan memahami faktor-faktor kejayaan pelaksanaan pedagogi terbeza dan menyesuaikan pendekatan pengajaran dengan keperluan dan gaya pembelajaran pelajar yang pelbagai (Mustaffa et al., 2022). Dapatan kajian ini juga boleh menjadi asas untuk kajian lanjutan dalam mengoptimumkan pelaksanaan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran, seperti kajian empirikal untuk menilai keberkesanan pelaksanaan pedagogi terbeza dalam konteks yang pelbagai, penyelidikan tindakan kolaboratif untuk membangunkan modul pengajaran tilawah al-Quran berasaskan prinsip pedagogi terbeza, serta kajian perbandingan antara pendekatan pedagogi terbeza dan pendekatan tradisional (Mustaffa et al., 2022; Jaafar dan Said, 2019). Kepentingan kajian ini dapat dilihat dari sumbangan ilmiahnya dalam memperkayakan korpus pengetahuan berkaitan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran, serta implikasi praktikalnya dalam membantu pendidik dan pembuat dasar merancang strategi yang lebih efektif untuk memperkasakan pendidikan tilawah al-Quran di Malaysia. Dengan pengetahuan dan panduan yang diperoleh daripada kajian ini, pelaksanaan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran di Malaysia dapat dioptimumkan, seterusnya melahirkan generasi Muslim yang celik al-Quran dan menghayati nilai-nilai murni yang terkandung di dalamnya (Maidin et al., 2024; Hamdan, 2017).

Pernyataan masalah

Pendekatan tradisional dalam pengajaran tilawah al-Quran didapati mempunyai keterbatasan dalam memenuhi kepelbagaian keperluan dan gaya pembelajaran pelajar pada masa kini (Moktar dan Sharif, 2021; Mustafa dan Basri, 2014), sehingga menyerlahkan keperluan untuk menilai keberkesanan pelaksanaan pedagogi terbeza dalam konteks pendidikan tilawah al-Quran di Malaysia. Pendekatan tradisional yang berpusatkan guru, dengan penekanan utama kepada hafazan dan latih tubi, serta kurang mengambil kira perbezaan individu pelajar dari segi minat, kebolehan, dan gaya pembelajaran (Maidin et al., 2024), telah menyebabkan sebahagian pelajar menghadapi kesukaran dalam menguasai kemahiran tilawah al-Quran dan kurang bermotivasi untuk terlibat secara aktif dalam proses pembelajaran (Hamdan, 2017). Walaupun terdapat beberapa kajian yang meninjau persepsi guru terhadap pelaksanaan pedagogi terbeza seperti kajian oleh Ramli dan Yusoff (2020), namun kajian yang meneliti secara mendalam faktor-faktor yang mendorong perubahan pendekatan, serta impak pelaksanaannya masih kurang dijalankan. Justeru, kajian komprehensif mengenai evolusi pendekatan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran amat diperlukan, terutamanya dalam konteks Malaysia (Mustaffa et al., 2021), bagi mengatasi jurang pengetahuan ini dan memberikan gambaran yang lebih jelas tentang perkembangan serta keperluan dalam pelaksanaan pendekatan ini secara berkesan.

Penilaian keberkesanan pelaksanaan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran di Malaysia adalah penting untuk memastikan pendekatan ini dilaksanakan secara optimum dan berkesan dalam membantu pelajar menguasai kemahiran tilawah al-Quran, serta meningkatkan motivasi dan penghayatan mereka terhadap pembelajaran bidang pelajaran ini (Hamdan, 2017). Pelaksanaan pedagogi terbeza yang berkesan dapat mengatasi masalah yang dihadapi oleh pendekatan tradisional, seperti kurang mengambil kira perbezaan individu pelajar. Pendekatan ini menyesuaikan kandungan,

kaedah, dan persekitaran pembelajaran berdasarkan ciri-ciri individu pelajar, dengan menggunakan pelbagai aktiviti pembelajaran yang menggabungkan elemen visual, auditori, dan kinestetik, serta pemanfaatan teknologi dan sumber pembelajaran digital untuk menarik minat pelajar (bin Syed Hassan et al., 2022). Selain itu, penglibatan aktif pelajar dalam proses pembelajaran melalui pembelajaran berasaskan projek, pembelajaran kolaboratif, dan penilaian sendiri turut ditekankan dalam pedagogi terbeza (Maidin et al., 2024). Oleh itu, kajian ini dijalankan dengan tujuan untuk mengisi jurang pengetahuan ini dan memberikan panduan kepada pendidik dan pembuat dasar dalam merancang dan melaksanakan PdP tilawah al-Quran yang lebih inklusif dan berkesan (Mustaffa et al., 2021), selaras dengan keperluan untuk melahirkan generasi Muslim yang celik al-Quran dan menghayati nilai-nilai murni yang terkandung di dalamnya (Hamdan, 2017).

Tinjauan literatur

Tilawah al-Quran dalam kurikulum pendidikan Islam

Tilawah al-Quran merupakan komponen asas dalam kurikulum Pendidikan Islam yang berperanan penting dalam membentuk kemahiran membaca dan memahami al-Quran dalam kalangan pelajar. Matlamat utama pengajaran tilawah al-Quran adalah untuk melahirkan pelajar yang dapat membaca al-Quran dengan baik dan memahami kandungannya. Bagi mencapai matlamat ini, kurikulum tilawah al-Quran merangkumi penguasaan hukum tajwid, kemahiran bacaan yang betul, serta pemahaman terhadap maksud ayat-ayat al-Quran yang dibaca (Sabilan et al., 2018; Zin dan Ismail, 2018). Selain itu, penerapan adab-adab tilawah al-Quran, seperti berwuduk sebelum membaca al-Quran dan membaca dengan tartil, juga ditekankan dalam kurikulum (Arbain, 2015). Guru perlu mengajar hukum tajwid dengan jelas dan memastikan pelajar dapat mengaplikasikannya dalam bacaan mereka (Sabilan et al., 2018), di samping memberi perhatian kepada kemahiran bacaan yang betul, termasuklah sebutan makhraj huruf yang tepat, panjang pendek bacaan, dan kelancaran bacaan (Mustaffa et al., 2021). Pemahaman terhadap maksud ayat-ayat al-Quran yang dibaca juga perlu diberi penekanan bagi membolehkan pelajar menghayati dan mengamalkan ajaran-ajaran al-Quran dalam kehidupan seharian. Justeru, kedudukan Tilawah al-Quran dalam kurikulum Pendidikan Islam perlu diperkasakan bagi memastikan matlamat pembentukan generasi al-Quran dapat dicapai (Abdullah, 2018).

Konsep pedagogi terbeza

Pedagogi terbeza merupakan pendekatan pengajaran yang mengambil kira kepelbagaian keperluan, minat, dan kebolehan pelajar dalam proses pembelajaran (Mustaffa et al., 2022; 2021). Pendekatan ini melibatkan penyesuaian kandungan, proses, dan produk pembelajaran berdasarkan ciri-ciri individu pelajar, dengan tujuan untuk memaksimumkan potensi setiap individu dalam menguasai kemahiran dan pengetahuan yang dipelajari (Mustaffa et al., 2022). Berbanding pendekatan tradisional yang lebih berpusatkan guru, pedagogi terbeza menekankan penglibatan aktif pelajar dalam proses pembelajaran, iaitu guru berperanan sebagai fasilitator yang membantu pelajar membina pengetahuan dan kemahiran melalui aktiviti pembelajaran yang bermakna dan kontekstual (Maidin et al., 2024; Mustaffa et al., 2022). Antara strategi yang digunakan dalam pedagogi terbeza termasuklah pembelajaran berasaskan masalah, pembelajaran berasaskan projek, pembelajaran kolaboratif, serta penggunaan bahan dan

sumber pembelajaran yang pelbagai untuk memenuhi keperluan pelajar yang berbeza (Mustaffa et al., 2022). Selain itu, pedagogi terbeza turut menekankan integrasi teknologi dalam PdP untuk menyokong pelbagai gaya pembelajaran dan menarik minat pelajar, seperti penggunaan platform pembelajaran dalam talian, aplikasi pendidikan, serta sumber pembelajaran digital seperti video interaktif, simulasi, dan permainan pendidikan (bin Syed Hassan et al., 2022; Nik Jaafar et al., 2021). Dengan mengambil kira kepelbagaian keperluan dan kebolehan pelajar, serta menyediakan persekitaran pembelajaran yang fleksibel dan responsif, pedagogi terbeza dapat membantu setiap pelajar mencapai potensi maksimum mereka dalam proses pembelajaran (Mustaffa et al., 2022).

Kepentingan pedagogi terbeza dalam pendidikan telah dibuktikan melalui pelbagai kajian yang menunjukkan impak positifnya terhadap pencapaian pelajar, motivasi, dan penglibatan dalam pembelajaran. Pedagogi terbeza memainkan peranan penting dalam memenuhi keperluan pembelajaran pelbagai pelajar, meningkatkan motivasi dan penglibatan pelajar dalam pembelajaran, serta menyokong perkembangan potensi setiap pelajar (Maidin et al., 2024; Mustaffa et al., 2021). Pendekatan ini mengambil kira bahawa setiap pelajar mempunyai gaya pembelajaran, minat, kebolehan, dan latar belakang yang berbeza, justeru memerlukan pendekatan pengajaran yang disesuaikan untuk memenuhi keperluan individu mereka (Mustaffa et al., 2022). Dengan menggunakan pelbagai strategi pengajaran dan menyediakan pilihan aktiviti pembelajaran yang pelbagai, pedagogi terbeza dapat menarik minat pelajar dan meningkatkan penglibatan mereka dalam proses pembelajaran (Sharif dan Baharudin, 2023). Selain itu, pedagogi terbeza turut menggalakkan penglibatan aktif pelajar dalam merancang dan memantau pembelajaran mereka sendiri, seperti melalui aktiviti penilaian sendiri dan rakan sebaya, yang dapat meningkatkan motivasi pelajar dan memupuk keupayaan untuk pembelajaran sepanjang hayat, di samping membantu mereka mengenal pasti kekuatan dan kelemahan dalam proses pembelajaran (Maidin et al., 2024; Mustaffa et al., 2021).

Di samping itu, pedagogi terbeza juga menyokong perkembangan potensi setiap pelajar dengan menyediakan peluang untuk mereka mempamerkan kebolehan dan kecerdasan mereka melalui pelbagai cara (Mustaffa et al., 2022). Ini berbeza dengan pendekatan tradisional yang lebih menekankan pencapaian akademik semata-mata dan kurang mengambil kira kepelbagaian kecerdasan dan bakat pelajar (Mustafa dan Basri, 2014). Oleh itu, pelaksanaan pedagogi terbeza dalam pendidikan dilihat sebagai satu pendekatan yang lebih responsif dan inklusif dalam memenuhi keperluan pelajar yang pelbagai pada masa kini. Kesimpulannya, dengan mengambil kira kepelbagaian gaya pembelajaran, minat, dan kebolehan pelajar, serta menyediakan persekitaran pembelajaran yang fleksibel dan menyokong perkembangan individu, pedagogi terbeza berpotensi untuk meningkatkan kualiti pendidikan dan membantu setiap pelajar mencapai potensi maksimum mereka (Maidin et al., 2024; Mustaffa et al., 2021). Pendekatan ini bukan sahaja dapat meningkatkan pencapaian akademik pelajar, tetapi juga memupuk kemahiran dan nilai yang penting untuk kehidupan pada abad ke-21, seperti pemikiran kritis, kreativiti, komunikasi, dan kolaborasi. Oleh itu, pelaksanaan pedagogi terbeza dalam sistem pendidikan perlu diberikan perhatian dan sokongan yang sewajarnya untuk memastikan kualiti pendidikan yang lebih baik dan inklusif bagi semua pelajar.

Perkembangan pendekatan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran

Pendekatan tradisional dalam pengajaran tilawah al-Quran yang lebih berpusatkan guru, menekankan hafazan dan latih tubi, serta kurang mengambil kira perbezaan individu pelajar telah menimbulkan beberapa isu dalam proses pembelajaran (Maidin et al., 2024; Moktar dan Sharif, 2021). Dalam pendekatan ini, guru bertindak sebagai sumber utama pengetahuan dan pelajar dianggap sebagai penerima maklumat yang pasif, dengan penekanan utama diberikan kepada menghafal dan mengulang bacaan al-Quran tanpa memberi tumpuan yang sewajarnya kepada pemahaman dan penghayatan kandungan al-Quran (Hamdan, 2017; Mustafa dan Basri, 2014). Selain itu, pendekatan tradisional juga kurang mengambil kira perbezaan individu pelajar daripada aspek gaya pembelajaran, minat, kebolehan, dan latar belakang, menyebabkan sesetengah pelajar menghadapi kesukaran dalam menguasai kemahiran tilawah al-Quran dan kurang bermotivasi untuk terlibat secara aktif dalam proses pembelajaran (Maidin et al., 2024; Sharif dan Baharudin, 2023; Hamdan, 2017). Oleh itu, kemunculan pendekatan pedagogi terbeza telah membawa kepada perubahan yang signifikan dalam PdP tilawah al-Quran, dengan menawarkan kaedah pengajaran yang lebih berpusatkan pelajar, mengambil kira kepelbagaian gaya pembelajaran dan kebolehan, serta menekankan penghayatan dan aplikasi pengetahuan al-Quran dalam kehidupan seharian (Maidin et al., 2024; Mustaffa et al., 2021).

Beberapa faktor telah mendorong kepada perubahan pendekatan dalam pendidikan tilawah al-Quran, dengan peralihan daripada pendekatan tradisional kepada pedagogi terbeza yang lebih berpusatkan pelajar (bin Syed Hassan et al., 2022; Mustaffa et al., 2021). Antara faktor utama yang menyumbang kepada perubahan ini ialah perkembangan teori pembelajaran dan pengajaran yang menekankan kepentingan pedagogi terbeza, seperti Teori Pelbagai Kecerdasan oleh Howard Gardner dan Teori Pembelajaran Konstruktivisme, yang menyerlahkan kepentingan mengambil kira perbezaan individu dalam proses PdP, serta menyediakan persekitaran pembelajaran yang bermakna dan kontekstual (Mustaffa et al., 2022; 2021). Selain itu, kemajuan teknologi dan akses kepada sumber pendidikan yang lebih luas juga telah membantu memacu perubahan pendekatan dalam pendidikan tilawah al-Quran, dengan teknologi membolehkan penyesuaian kandungan dan kaedah pengajaran berdasarkan profil setiap pelajar, menjadikan PdP lebih responsif terhadap keperluan individu, serta akses kepada sumber pembelajaran digital yang pelbagai membantu menarik minat pelajar yang mempunyai gaya pembelajaran berbeza (bin Syed Hassan et al., 2022; Nik Jaafar et al., 2021). Di samping itu, perubahan demografi dan kepelbagaian latar belakang pelajar turut mendorong perubahan pendekatan, di mana pendekatan pengajaran yang lebih fleksibel dan inklusif seperti pedagogi terbeza menjadi lebih relevan dalam memenuhi keperluan pembelajaran yang pelbagai (Maidin et al., 2024; Mustaffa et al., 2021).

Secara ringkasnya, pelbagai faktor seperti perkembangan dalam teori pembelajaran, kemajuan teknologi, dan kepelbagaian latar belakang pelajar telah menyumbang kepada peningkatan kesedaran mengenai kepentingan melaksanakan pendekatan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran. Dengan mengambil kira faktor-faktor ini, pedagogi terbeza dilihat sebagai satu pendekatan yang lebih relevan dan berkesan dalam memenuhi keperluan pembelajaran tilawah al-Quran pada masa kini, berbanding dengan pendekatan tradisional yang kurang responsif terhadap perbezaan individu pelajar (bin Syed Hassan et al., 2022; Mustaffa et al., 2022). Oleh itu, pelaksanaan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran perlu diberikan perhatian dan sokongan yang sewajarnya untuk memastikan proses PdP yang lebih bermakna, inklusif, dan berkesan bagi semua pelajar.

Kajian-kajian lepas berkaitan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran

Kajian-kajian lepas telah menunjukkan keberkesanan pedagogi terbeza dalam meningkatkan pencapaian pembelajaran tilawah al-Quran. Kajian oleh Amal et al. (2019) mendapati bahawa penggunaan pendekatan pedagogi terbeza yang inovatif seperti kaedah Iqra' dapat meningkatkan kemahiran bacaan Al-Quran dalam kalangan pelajar di Sekolah Menengah di Sulawesi Utara. Dapatan ini selaras dengan kajian oleh bin Syed Hassan et al. (2022) yang meneroka keberkesanan pendekatan talaqqi dan musyafahah dalam pembelajaran Al-Quran, di mana pendekatan ini didapati membantu pelajar menguasai bacaan Al-Quran dengan lebih berkesan. Selain itu, kajian oleh Mustaffa et al. (2021) telah mengenal pasti keperluan untuk melaksanakan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran bagi memenuhi kepelbagaian tahap pengetahuan dan kemahiran pelajar. Dapatan-dapatan ini menunjukkan potensi pendekatan pedagogi terbeza dalam meningkatkan kualiti pendidikan tilawah al-Quran, dengan mengambil kira kepelbagaian pelajar dan memanfaatkan pelbagai strategi pengajaran yang berkesan (Fitri et al., 2021). Walau bagaimanapun, kajian oleh Ismail (2016) juga menekankan keperluan perancangan yang teliti, latihan guru yang mencukupi, dan sokongan infrastruktur yang sesuai untuk memastikan keberkesanan pelaksanaan pedagogi terbeza dalam jangka masa panjang. Justeru, dapatan kajian-kajian ini memberikan asas yang kukuh untuk memahami potensi dan cabaran pelaksanaan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran, serta membuka ruang untuk kajian lanjutan dalam konteks yang lebih spesifik (Mustafa dan Basri, 2014). Secara keseluruhannya, kajian-kajian ini menyokong kepentingan pelaksanaan pedagogi terbeza dalam meningkatkan kualiti pendidikan tilawah al-Quran dan menyediakan panduan yang berharga untuk pelaksanaannya secara berkesan.

Dari segi persepsi guru pula, kajian-kajian lepas telah menunjukkan bahawa guru-guru mempunyai pandangan yang positif terhadap pelaksanaan pedagogi terbeza dalam pengajaran tilawah al-Quran. Kajian oleh Mustaffa et al. (2021) yang menyelidik persepsi guru terhadap amalan pengajaran terbeza dalam pendidikan Islam mendapati bahawa majoriti guru bersetuju dengan kepentingan mengadaptasi pengajaran berdasarkan kepelbagaian pelajar. Namun begitu, kajian ini juga mengenal pasti beberapa cabaran dalam pelaksanaan pedagogi terbeza, seperti kekangan masa, kekurangan sumber pengajaran yang sesuai, dan keperluan latihan profesional yang berterusan untuk meningkatkan kemahiran guru dalam melaksanakan pendekatan ini (Mustaffa et al., 2021). Dapatan ini selaras dengan kajian oleh Riduan (2020) yang meneliti pengurusan guru Tahfiz dalam pengajaran Hafazan Al-Quran, di mana antara cabaran utama yang dihadapi oleh guru-guru ialah kesukaran dalam merancang aktiviti pembelajaran yang sesuai dengan pelbagai tahap kebolehan pelajar, kekurangan sokongan dan kerjasama daripada pihak pentadbiran sekolah, serta sikap sesetengah pelajar yang kurang bermotivasi. Walau bagaimanapun, kajian ini juga mengenal pasti beberapa strategi yang berkesan untuk mengatasi cabaran-cabaran ini, seperti perkongsian amalan terbaik antara guru, penggunaan teknologi dalam PdP, serta penglibatan ibu bapa dalam proses pembelajaran anak-anak mereka (Riduan, 2020). Selain itu, kajian oleh Fitri et al. (2021) yang menilai persepsi guru terhadap keberkesanan kaedah pengajaran tilawah al-Quran dalam kalangan guru pendidikan Islam menunjukkan hasil yang positif, di mana majoriti guru berpendapat bahawa penggunaan pelbagai kaedah pengajaran seperti talaqqi musyafahah dan Qiraati dapat meningkatkan pencapaian bacaan Al-Quran pelajar. Dapatan-dapatan ini menunjukkan

bahawa walaupun guru-guru mempunyai persepsi yang positif terhadap pelaksanaan pedagogi terbeza dalam pengajaran tilawah al-Quran, masih terdapat beberapa cabaran yang perlu ditangani melalui strategi-strategi yang berkesan (Mustaffa et al., 2021). Justeru, kajian-kajian ini memberikan asas yang penting untuk memahami perspektif guru terhadap pelaksanaan pedagogi terbeza dalam konteks pendidikan tilawah al-Quran, serta membuka ruang untuk kajian lanjutan yang lebih komprehensif dalam menilai keberkesanan pendekatan ini secara menyeluruh. Secara keseluruhannya, kajian-kajian ini menekankan keperluan untuk memperkasakan pelaksanaan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran, dengan mengambil kira cabaran-cabaran yang dihadapi dan strategi-strategi yang berkesan untuk mengatasinya.

Dapatan dan Perbincangan Kajian

Evolusi pendekatan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran

Dapatan kajian menunjukkan perubahan yang ketara dari pendekatan tradisional yang berpusatkan guru kepada pedagogi terbeza yang lebih berpusatkan pelajar dalam pendidikan tilawah al-Quran (Maidin et al., 2024). Peralihan fokus ini menekankan pemahaman dan penghayatan al-Quran berbanding hafazan semata-mata, serta mengiktiraf kepelbagaian gaya pembelajaran dan kecerdasan pelajar dalam PdP tilawah al-Quran (Moktar dan Sharif, 2021). Guru-guru kini menggunakan pelbagai strategi pengajaran seperti aktiviti hands-on, pembelajaran koperatif, dan teknologi multimedia untuk meningkatkan penglibatan pelajar dan memenuhi kepelbagaian gaya pembelajaran, di samping memberikan penekanan yang lebih besar terhadap pengaplikasian kemahiran berfikir aras tinggi dan penghubungan pembelajaran tilawah al-Quran dengan konteks kehidupan sebenar pelajar (Maidin et al., 2024). Tujuannya adalah untuk meningkatkan kefahaman pelajar terhadap kandungan al-Quran dan memupuk penghayatan yang lebih mendalam terhadap ajaran al-Quran dalam kehidupan seharian (Hamdan, 2017). Perubahan pendekatan dalam pendidikan tilawah al-Quran ini didorong oleh pelbagai faktor penting seperti yang dinyatakan dalam kajian-kajian lepas, termasuklah perkembangan teori pembelajaran dan pengajaran yang menekankan kepentingan pedagogi terbeza (Mustaffa et al., 2022; 2021), peningkatan kesedaran mengenai kepelbagaian keperluan dan kebolehan pelajar (Mustaffa et al., 2021), serta kemajuan teknologi yang membolehkan penyesuaian PdP berdasarkan ciri-ciri pelajar (bin Syed Hassan et al., 2022)

Penerapan pendekatan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran didorong oleh pelbagai faktor penting, seperti perkembangan teori pembelajaran dan pengajaran yang menekankan kepentingan pedagogi terbeza, peningkatan kesedaran mengenai kepelbagaian keperluan dan kebolehan pelajar, serta kemajuan teknologi yang membolehkan penyesuaian PdP berdasarkan ciri-ciri pelajar (bin Syed Hassan et al., 2022; Mustaffa et al., 2022; 2021). Teori pembelajaran kontemporari seperti Teori Pelbagai Kecerdasan oleh Howard Gardner telah menyerlahkan kepentingan mengambil kira perbezaan individu dalam proses PdP, manakala kajian-kajian dalam bidang neuropsikologi dan psikologi kognitif turut menunjukkan bahawa setiap individu mempunyai gaya pembelajaran yang berbeza dan berkesan melalui kaedah yang pelbagai (Mustaffa et al., 2022; 2021). Peningkatan kesedaran ini telah mendorong guru-guru untuk menyesuaikan pendekatan pengajaran mereka bagi memenuhi keperluan pelajar yang berbeza dari segi gaya pembelajaran, minat, kebolehan, dan latar belakang. Tambahan pula, perkembangan teknologi maklumat dan komunikasi (ICT)

dalam pendidikan telah membuka ruang untuk penggunaan pelbagai sumber dan kaedah pengajaran yang lebih berpusatkan pelajar, dengan aplikasi dan perisian pendidikan yang canggih membolehkan guru menyesuaikan kandungan dan aktiviti pembelajaran mengikut profil setiap pelajar, menjadikan PdP lebih responsif terhadap keperluan individu (bin Syed Hassan et al., 2022; Nik Jaafar et al., 2021). Integrasi teknologi dalam bilik darjah juga membantu mewujudkan persekitaran pembelajaran yang lebih kondusif untuk pelbagai gaya pembelajaran dan menarik minat pelajar yang berbeza (Naim dan Harun, 2014). Oleh yang demikian, gabungan faktor-faktor ini telah memacu perubahan pendekatan dalam pendidikan tilawah al-Quran ke arah pedagogi terbeza yang lebih berpusatkan pelajar, di mana kesedaran yang lebih tinggi tentang kepelbagaian pelajar, perkembangan teori pembelajaran kontemporari, dan kemajuan teknologi telah mendorong keperluan untuk menyesuaikan PdP tilawah al-Quran agar lebih inklusif dan berkesan dalam memenuhi keperluan pelbagai pelajar (Mustaffa et al., 2022; bin Syed Hassan et al., 2022).

Perubahan pendekatan ke arah pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran telah membawa impak positif yang ketara terhadap proses PdP subjek ini (Moktar dan Sharif, 2021; Hamdan, 2017). Pertama, terdapat peningkatan yang jelas dalam motivasi dan penglibatan pelajar dalam pembelajaran tilawah al-Quran, di mana pendekatan yang berpusatkan pelajar dan mengambil kira kepelbagaian gaya pembelajaran telah menjadikan proses pembelajaran lebih menarik dan bermakna bagi pelajar, sekali gus meningkatkan minat dan penglibatan mereka (Maidin et al., 2024; Hamdan, 2017). Selain itu, penggunaan pelbagai strategi pengajaran dan teknologi dalam bilik darjah turut menyumbang kepada peningkatan penglibatan pelajar yang mempunyai gaya pembelajaran berbeza (Moktar dan Sharif, 2021). Kedua, pendekatan pedagogi terbeza telah membawa kepada peningkatan pencapaian bacaan al-Quran dalam kalangan pelajar pelbagai kebolehan, di mana dengan mengambil kira keperluan individu pelajar dan menyesuaikan kaedah pengajaran, pelajar yang mempunyai kebolehan yang berbeza dapat dibantu untuk menguasai kemahiran bacaan al-Quran dengan lebih berkesan (Sabilan et al., 2018). Kajian-kajian telah menunjukkan peningkatan yang signifikan dalam pencapaian bacaan al-Quran selepas pelaksanaan pedagogi terbeza, terutamanya dalam kalangan pelajar yang menghadapi masalah pembelajaran (Jaafar dan Said, 2019). Seterusnya, pendekatan pedagogi terbeza turut menyumbang kepada perkembangan kemahiran berfikir aras tinggi dan keupayaan menghubungkan pembelajaran dengan konteks kehidupan sebenar pelajar, di mana strategi pengajaran yang berpusatkan pelajar seperti pembelajaran berasaskan masalah, pembelajaran berasaskan projek, dan pembelajaran kolaboratif telah meningkatkan keupayaan pelajar untuk mengaplikasikan pengetahuan dan kemahiran tilawah al-Quran dalam situasi sebenar (Maidin et al., 2024; Mustaffa et al., 2021). Secara keseluruhannya, perubahan kepada pendekatan pedagogi terbeza telah menjadikan PdP tilawah al-Quran lebih relevan, menarik, dan berkesan dalam membantu pelajar mencapai kefahaman dan penghayatan yang lebih mendalam terhadap al-Quran. Oleh itu, pelaksanaan pendekatan ini perlu terus dipergiatkan dan dioptimumkan bagi memastikan impak positif yang berterusan dalam membangunkan kemahiran, motivasi, dan apresiasi pelajar terhadap pembelajaran tilawah al-Quran (Hamdan, 2017).

Cabaran dalam pelaksanaan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran

Walaupun perubahan kepada pendekatan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran telah membawa banyak manfaat, pelaksanaannya juga turut menghadapi

beberapa cabaran dan kekangan (Mustaffa et al., 2023; Fitri et al., 2021). Antara cabaran utama yang dihadapi ialah kekangan daripada aspek sumber dan infrastruktur pendidikan yang menyokong pelaksanaan pedagogi terbeza, seperti kekurangan bahan PdP yang direka khusus untuk memenuhi keperluan pelajar yang berbeza, termasuk modul, perisian, dan aktiviti pembelajaran yang boleh disesuaikan mengikut gaya pembelajaran dan kebolehan pelajar (Mustaffa et al., 2023; Fitri et al., 2021). Selain itu, akses yang terhad kepada teknologi dan platform pembelajaran dalam talian juga mengehadikan pelaksanaan aktiviti dan kaedah pengajaran yang lebih berpusatkan pelajar (Naim dan Harun, 2014). Faktor lain yang menjadi cabaran ialah saiz kelas yang besar, yang menyukarkan guru untuk memberi tumpuan dan menyesuaikan pengajaran berdasarkan keperluan individu pelajar, di mana bilangan pelajar yang ramai dalam sesebuah kelas menjadikan tugas untuk mengenali dan memenuhi gaya pembelajaran serta minat setiap pelajar menjadi lebih mencabar dan memerlukan usaha yang lebih besar daripada guru (Mustaffa et al., 2023; Fitri et al., 2021). Oleh itu, keperluan untuk menyediakan sumber dan kemudahan yang mencukupi serta memastikan saiz kelas yang optimum perlu diberi perhatian bagi memastikan pelaksanaan pedagogi terbeza yang efektif dalam pendidikan tilawah al-Quran. Kekurangan sumber dan infrastruktur yang bersesuaian, akses terhad kepada teknologi, dan saiz kelas yang besar merupakan beberapa cabaran utama yang perlu ditangani bagi mengoptimumkan pelaksanaan pendekatan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran (Mustaffa et al., 2023; Fitri et al., 2021)

Selain cabaran daripada aspek sumber dan infrastruktur, kompetensi guru dalam melaksanakan pedagogi terbeza juga merupakan isu yang perlu diberi perhatian (Mustaffa et al., 2023; Fitri et al., 2021). Guru-guru sering menghadapi kekurangan latihan dan pendedahan kepada pelbagai strategi pengajaran terbeza yang berkesan untuk memenuhi kepelbagaian keperluan pelajar, yang menyukarkan mereka untuk merancang dan melaksanakan aktiviti PdP yang sesuai untuk gaya pembelajaran yang berbeza dalam kalangan pelajar (Mustaffa et al., 2023; Fitri et al., 2021). Tambahan pula, kekangan masa dan bebanan tugas yang semakin meningkat turut mengehadikan kreativiti dan fleksibiliti guru dalam mempelbagaikan pendekatan pengajaran mereka (Amal, 2019). Cabaran ini diburukkan lagi dengan kekurangan bimbingan dan sokongan yang mencukupi daripada pihak pentadbir dan pakar pendidikan dalam merancang dan melaksanakan pedagogi terbeza secara efektif, di mana guru-guru sering kali terpaksa bergantung pada usaha sendiri untuk mempelajari dan mengaplikasikan kaedah pengajaran baharu yang sesuai dengan keperluan pelajar mereka (Mustaffa et al., 2023; Fitri et al., 2021). Oleh itu, keperluan untuk meningkatkan kompetensi guru melalui latihan dan pembangunan profesional yang berterusan adalah amat penting bagi menjamin kejayaan pelaksanaan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran. Kekurangan latihan, bebanan tugas yang tinggi, serta kekurangan bimbingan dan sokongan daripada pihak berkaitan merupakan cabaran utama yang dihadapi oleh guru dalam usaha mereka untuk melaksanakan pedagogi terbeza secara efektif (Mustaffa et al., 2023; Fitri et al., 2021).

Selain cabaran dari sudut guru dan infrastruktur, penerimaan pelajar terhadap pendekatan baharu juga boleh menjadi halangan dalam pelaksanaan pedagogi terbeza secara berkesan (Sharif dan Baharudin, 2023; Hamdan, 2017). Sesetengah pelajar mungkin masih bergantung kepada pendekatan tradisional yang menekankan hafazan dan latih tubi, serta kurang bersedia untuk terlibat secara aktif dalam proses pembelajaran yang lebih berpusatkan pelajar dan menuntut penglibatan yang lebih aktif

daripada mereka, menyebabkan mereka kurang memberikan komitmen sepenuhnya terhadap aktiviti dan kaedah pengajaran baharu yang diperkenalkan oleh guru (Sharif dan Baharudin, 2023; Hamdan, 2017). Selain itu, terdapat juga persepsi dalam kalangan pelajar bahawa pembelajaran tilawah al-Quran hanya melibatkan penguasaan kemahiran bacaan semata-mata, yang boleh menghalang penerimaan mereka terhadap pendekatan pedagogi terbeza yang turut menekankan aspek pemahaman, penghayatan, dan aplikasi pengetahuan al-Quran dalam kehidupan seharian (Mustaffa et al., 2021; Hamdan, 2017). Pelajar mungkin menghadapi kesukaran untuk menyesuaikan diri dengan kaedah pengajaran yang menggalakkan pembelajaran aktif, pemikiran kritis, dan penghayatan terhadap nilai-nilai murni al-Quran (Sharif dan Baharudin, 2023). Oleh itu, usaha untuk meningkatkan kesedaran dan penerimaan pelajar terhadap kepentingan dan manfaat pendekatan pedagogi terbeza adalah amat penting bagi menjamin keberkesanan pelaksanaannya. Cabaran daripada aspek sikap dan persepsi pelajar ini perlu ditangani dengan berkesan agar pelaksanaan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran dapat berjalan dengan lancar dan mencapai objektifnya.

Strategi untuk mengoptimumkan pelaksanaan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran

Latihan dan pembangunan profesional guru merupakan strategi penting yang perlu diberi penekanan bagi mengoptimumkan pelaksanaan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran (Mustaffa et al., 2021; Abidin et al., 2019). Penyediaan kursus dan bengkel berterusan mengenai strategi dan kaedah pengajaran terbeza dapat meningkatkan kefahaman dan kompetensi guru dalam merancang dan melaksanakan aktiviti PdP yang berkesan, di mana guru-guru perlu didedahkan dengan pelbagai pendekatan pedagogi terbeza seperti pembelajaran berasaskan gaya, pembelajaran berasaskan kecerdasan pelbagai, dan pembelajaran berasaskan minat (Mustaffa et al., 2021; Abidin et al., 2019). Selain itu, perkongsian amalan terbaik antara guru melalui platform kolaborasi dan jaringan profesional juga amat penting dalam meningkatkan kecekapan pelaksanaan pedagogi terbeza, di mana guru-guru dapat berkongsi pengalaman, cabaran, dan strategi yang berjaya dalam mengaplikasikan pelbagai kaedah pengajaran terbeza, sekali gus memperkayakan lagi amalan pengajaran mereka (Mustaffa et al., 2021; Fitri et al., 2021). Penyeliaan dan bimbingan oleh guru pakar dan jurulatih yang berkemahiran juga dapat membantu guru-guru baharu dan kurang berpengalaman untuk mengukuhkan kemahiran mereka dalam melaksanakan pedagogi terbeza secara berkesan (Abidin et al., 2019). Dengan pembangunan profesional yang berterusan, guru-guru akan lebih yakin dan cekap dalam merancang dan menyampaikan pengajaran yang mengambil kira kepelbagaian gaya pembelajaran, minat, dan kebolehan pelajar. Oleh itu, penekanan terhadap latihan dan pembangunan profesional yang berkualiti adalah amat kritikal bagi memastikan guru-guru mempunyai kompetensi yang diperlukan untuk melaksanakan pendekatan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran dengan berkesan.

Selain pembangunan profesional guru, pengintegrasian teknologi dalam PdP tilawah al-Quran juga merupakan strategi penting yang dapat menyokong pelaksanaan pedagogi terbeza secara berkesan (Nik Fazlin Hiriyati et al., 2021; Syed Najihuddin et al., 2022). Pemanfaatan platform pembelajaran dalam talian seperti aplikasi web dan mudah alih membolehkan pelajar mengakses bahan pembelajaran pada bila-bila masa dan mengikut gaya pembelajaran masing-masing, manakala penggunaan aplikasi dan perisian yang membolehkan penyesuaian kandungan dan aktiviti pembelajaran berdasarkan profil

pelajar dapat membantu memenuhi keperluan individu pelajar dengan lebih efektif (bin Syed Hassan et al., 2022; Nik Jaafar et al., 2021). Penyediaan sumber pembelajaran digital yang pelbagai seperti video interaktif, simulasi, dan permainan pendidikan turut membantu menarik minat pelajar yang mempunyai gaya pembelajaran berbeza, di mana bahan pembelajaran ini dapat dimanfaatkan oleh guru untuk mempelbagaikan kaedah pengajaran mereka dan menggabungkan elemen visual, auditori, dan kinestetik dalam aktiviti bilik darjah (bin Syed Hassan et al., 2022). Teknologi juga membolehkan guru menggunakan kaedah penilaian dan maklum balas yang lebih responsif terhadap keperluan individu pelajar, seperti penilaian berasaskan permainan dan penilaian sendiri yang interaktif (Nik Jaafar et al., 2021). Walaupun pengintegrasian teknologi dalam PdP mempunyai potensi yang besar untuk menyokong pelaksanaan pedagogi terbeza, ia juga perlu dilakukan secara terancang dan berpanduan. Guru-guru perlu dibekalkan dengan latihan dan bimbingan yang mencukupi agar dapat mengoptimumkan penggunaan teknologi bagi tujuan menyampaikan pengajaran yang berkesan kepada pelajar yang mempunyai kepelbagaian gaya pembelajaran dan kebolehan (bin Syed Hassan et al., 2022).

Penglibatan aktif pelajar dalam proses pembelajaran juga merupakan elemen penting bagi mengoptimumkan pelaksanaan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran, selain daripada pembangunan profesional guru dan pengintegrasian teknologi (Maidin et al., 2024; Mustaffa et al., 2021). Penggunaan strategi pembelajaran kolaboratif dan koperatif yang menggalakkan interaksi dan perkongsian pengetahuan antara pelajar dapat membantu setiap individu mempelajari subjek tilawah al-Quran mengikut gaya pembelajaran masing-masing, manakala aktiviti seperti pembelajaran berasaskan projek, kajian lapangan, dan simulasi juga dapat meningkatkan penglibatan pelajar dalam proses pembelajaran secara aktif (Maidin et al., 2024; Mustaffa et al., 2021). Selain itu, penyediaan pilihan dan autonomi kepada pelajar dalam merancang dan melaksanakan aktiviti pembelajaran tilawah al-Quran juga amat penting, di mana ini membolehkan pelajar memilih kaedah dan sumber pembelajaran yang sesuai dengan gaya dan minat mereka, sekali gus meningkatkan motivasi dan komitmen dalam pembelajaran (Maidin et al., 2024; Mustaffa et al., 2021). Penerapan elemen penilaian sendiri dan rakan sebaya juga dapat membantu pelajar menilai tahap pencapaian dan kefahaman mereka sendiri, seterusnya memperbaiki kelemahan dan meningkatkan prestasi (Mustaffa et al., 2021). Kesemua strategi ini bertujuan untuk mewujudkan persekitaran pembelajaran yang memberikan pengalaman bermakna dan disesuaikan dengan keperluan individu pelajar. Dengan penglibatan aktif pelajar dalam proses pembelajaran, pemahaman dan penghayatan terhadap tilawah al-Quran dapat dipertingkatkan, sekali gus mencapai objektif pelaksanaan pendekatan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran (Maidin et al., 2024). Ringkasan dapatan kajian adalah seperti dalam *Jadual 1* di bawah.

Jadual 1. Ringkasan dapatan kajian.

Aspek	Dapatan kajian
Evolusi pendekatan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran	i. Perubahan ketara daripada pendekatan tradisional berpusatkan guru kepada pedagogi terbeza berpusatkan pelajar. ii. Penekanan kepada pemahaman dan penghayatan al-Quran berbanding hafazan semata-mata. iii. Penggunaan pelbagai strategi pengajaran seperti aktiviti hands-on, pembelajaran koperatif, dan teknologi

	multimedia. iv. Penekanan terhadap kemahiran berfikir aras tinggi dan penghubungan pembelajaran dengan konteks kehidupan sebenar.
Cabaran dalam pelaksanaan pedagogi terbeza	i. Kekangan sumber dan infrastruktur pendidikan yang menyokong pelaksanaan pedagogi terbeza. ii. Saiz kelas yang besar yang menyukarkan penyesuaian pengajaran berdasarkan keperluan individu pelajar. iii. Kekurangan latihan dan kompetensi guru dalam melaksanakan pedagogi terbeza. iv. Penerimaan pelajar terhadap pendekatan baharu yang mungkin berbeza dengan pendekatan tradisional.
Strategi untuk mengoptimumkan pelaksanaan pedagogi terbeza	i. Latihan dan pembangunan profesional guru secara berterusan. ii. Pengintegrasian teknologi dalam PdP tilawah al-Quran. iii. Penglibatan aktif pelajar melalui strategi pembelajaran kolaboratif dan koperatif. iv. Penyediaan pilihan dan autonomi kepada pelajar dalam merancang dan melaksanakan aktiviti pembelajaran.

Kesimpulan

Hasil dapatan kajian menunjukkan bahawa pendekatan pedagogi terbeza telah mengalami perkembangan yang signifikan dalam pendidikan tilawah al-Quran, dengan peralihan ketara daripada pendekatan tradisional yang berpusatkan guru kepada pembelajaran yang lebih berpusatkan pelajar (Maidin et al., 2024; Moktar dan Sharif, 2021). Perkembangan ini didorong oleh faktor-faktor seperti kemajuan dalam teori pembelajaran yang menekankan kepentingan pedagogi terbeza (Mustaffa et al., 2022; 2021), perkembangan teknologi yang membolehkan penyesuaian pengajaran berdasarkan ciri-ciri pelajar (bin Syed Hassan et al., 2022), dan peningkatan kesedaran tentang kepelbagaian latar belakang dan gaya pembelajaran dalam kalangan pelajar (Mustaffa et al., 2021). Pelaksanaan pendekatan pedagogi terbeza telah membawa kepada impak positif yang ketara, termasuk peningkatan motivasi dan penglibatan pelajar dalam pembelajaran tilawah al-Quran (Maidin et al., 2024; Hamdan, 2017), pencapaian bacaan al-Quran yang lebih baik dalam kalangan pelajar pelbagai kebolehan (Sabilan et al., 2018), dan perkembangan kemahiran berfikir aras tinggi serta keupayaan menghubungkan pembelajaran dengan konteks kehidupan sebenar (Maidin et al., 2024; Mustaffa et al., 2021). Kajian-kajian menunjukkan bahawa pendekatan pedagogi terbeza telah berjaya mewujudkan persekitaran pembelajaran yang lebih responsif kepada keperluan individu pelajar, meningkatkan penghayatan terhadap pembelajaran tilawah al-Quran, dan memupuk kemahiran aplikasi pengetahuan al-Quran dalam kehidupan seharian (Hamdan, 2017).

Walaupun pendekatan pedagogi terbeza telah membawa transformasi yang signifikan dalam pendidikan tilawah al-Quran, pelaksanaannya masih menghadapi beberapa cabaran yang perlu ditangani, seperti kekangan sumber dan infrastruktur, kompetensi guru, dan penerimaan pelajar terhadap pendekatan baharu (Mustaffa et al., 2022; Fitri et al., 2021; Hamdan, 2017). Oleh itu, semua pihak berkepentingan perlu berganding bahu dalam merealisasikan potensi pedagogi terbeza secara optimum. Antara langkah yang perlu diambil ialah memperkasakan latihan dan pembangunan profesional guru,

mengintegrasikan teknologi secara efektif dalam PdP, serta menggalakkan penglibatan aktif pelajar dalam proses pembelajaran (Maidin et al., 2024; bin Syed Hassan et al., 2022; Mustaffa et al., 2021). Di samping itu, penyelidikan lanjutan juga perlu dijalankan bagi memperkukuhkan lagi asas ilmiah dan empirikal berkaitan pelaksanaan pendekatan pedagogi terbeza dalam pendidikan tilawah al-Quran (Mustaffa et al., 2022; Jaafar dan Said, 2019). Dengan pelaksanaan strategi yang berkesan dan komitmen berterusan daripada semua pihak, pedagogi terbeza dapat menjadi pemangkin kepada penambahbaikan kualiti PdP tilawah al-Quran, seterusnya melahirkan generasi Muslim yang celik al-Quran dan menghayati nilai-nilai murni yang terkandung di dalamnya, sekali gus memartabatkan pendidikan tilawah al-Quran di Malaysia (Maidin et al., 2024; Hamdan, 2017).

Penghargaan

Kajian ini ialah dibiayai oleh pengarang.

Konflik Kepentingan

Pengarang mengesahkan bahawa tidak ada konflik kepentingan dengan mana mana pihak yang terlibat dalam penyelidikan ini.

RUJUKAN

- [1] Abidin, N.H.Z., Omar, N., Yusof, N.H. (2019): Konsep Dan Pelaksanaan Kaedah Talaqqi Dan Musyafahah Dalam Pembelajaran Al-Quran. – *Malaysian Journal for Islamic Studies* 3(1): 27-35.
- [2] Abdullah, M.N. (2018): Amalan pengajaran tilawah al-Quran berkesan dalam kalangan guru pendidikan Islam. – *Universiti Teknologi Malaysia* 2p.
- [3] Amal, M.I. (2019): Upaya guru pendidikan agama Islam dalam meningkatkan kemampuan membaca Al-Qur'an pada peserta didik. – *Universitas Muhammadiyah Jakarta* 125p.
- [4] Arbain, P. (2015): Eksplorasi pelaksanaan pengajaran tilawah al-Quran program j-Qaf dan hubungannya dengan pencapaian murid. – *Universiti Pendidikan Sultan Idris* 436p.
- [5] bin Syed Hassan, S.N., Zainuzi, N.I.H.M., Asa, S.N.B.M., Zamzuri, S.N.A.B., Zulkarnain, A.E.B. (2022): Teknologi maklumat dan inovasi dalam pembelajaran tahfiz Quran. – *Journal of Islamic* 7(50): 122-132.
- [6] Fitri, F., Kamaruddin, K., Idhan, I. (2021): Teachers Strategy in Solving Students Ability to Read and Write Qur'an at Government Schools. – *International Journal of Contemporary Islamic Education* 3(2): 59-76.
- [7] Hamdan, N.B.H. (2017): Komponen Pengajaran dan Pembelajaran Berkesan Guru Pendidikan Islam Sekolah Menengah Rendah di Johor. – *Universiti Teknologi Malaysia* 74p.
- [8] Ismail, Z. (2016): Pengajaran & pembelajaran tilawah al-qur'an sekolah menengah di Malaysia. – *Islamiyyat* 38(2): 175-178.
- [9] Jaafar, H.H., Said, M.H.M. (2019): Inovasi pengajaran untuk menarik minat pelajar menguasai ilmu tajwid. – *International Journal of Humanities Technology and Civilization* 6(1): 8-17.
- [10] Maidin, D., Marni, N., Ajmain, M.T. (2024): 21st Century Islamic Education Teachers' Teaching Practice in Teaching Recitation of The Qur'an. – *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development* 13(1): 2749-2755.

- [11] Moktar, M.S., Sharif, M.F.B. (2021): Kaedah Talaqqī Musyafahah Dalam Tilawah Al-Quran: Method of Talaqqī Musyafahah in Reciting Al-Quran. – MANU Jurnal Pusat Penataran Ilmu dan Bahasa 32(1): 153-174.
- [12] Mustafa, N.M., Basri, M. (2014): Perbandingan kaedah hafazan al-Quran tradisional dan moden: Satu kajian awal. – Proceeding of The Social Sciences Research ICSSR 8p.
- [13] Mustaffa, Z., Hussin, Z., Sulaiman, A.M. (2022): Kaedah Fuzzy Delphi: Reka Bentuk Pembangunan Model Pedagogi Terbeza Berasaskan Elemen Proses Pengajaran Dalam Mata Pelajaran Tilawah Al-Quran. – Malaysian Journal of Social Sciences and Humanities (MJSSH) 7(5): e001525-e001525.
- [14] Mustaffa, Z., Hussin, Z., Sulaiman, A.M. (2021): Pedagogi Terbeza untuk pengajaran guru terhadap kepelbagaian murid. – Malaysian Journal of Social Sciences and Humanities (MJSSH) 6(9): 202-214.
- [15] Naim, N.A., Harun, J. (2014): Teknik pembelajaran tilawah al-qur'an di era ICT. – In 1st International Education Postgraduate Seminar 2p.
- [16] Nik Jaafar, N.F.H., Awang, A., Ibrahim, N., Mohd Sallem, N.R., Wan Chek, W.A.K. (2021): Perlaksanaan pengajaran & pembelajaran menerusi " Fan-Q board game": kajian rintis di SK Sura, Terengganu. – e-Journal of Islamic Thought and Understanding (e-JITU) 1: 14-29.
- [17] Ramli, R., Yusoff, N.M. (2020): Pengaruh pengetahuan pedagogi kandungan terhadap amalan Pedagogi Terbeza guru-guru sekolah menengah zon pantai timur Malaysia. – In International Conference Teacher Education 2: 9-20.
- [18] Riduan, T.N.T.T. (2020): Pengurusan guru tahfiz dalam pengajaran hafazan Al-Quran: Kajian di Sekolah Tahfiz Kerajaan dan swasta di Negeri Sembilan. – Universiti Pendidikan Sultan Idris 137p.
- [19] Sabilan, S., Ibrahim, B., Lip, S.M., Ishak, M.F., Mohni, S.N.I. (2018): Analisis Tahap Penguasaan Bacaan Al-Quran Murid Tahun 5 Sekolah Kebangsaan Sungai Karang Berdasarkan Model Khatam Al-Quran Dan Model Tasmik J-Qaf. – In Prosiding Seminar International Conference on Islamic Education & Research (ICIER 2016) Eagle Bay, Langkawi 19p.
- [20] Sharif, M.M., Baharudin, H. (2023): Implementasi Pengajaran Terbeza Tilawah al-Quran dan Keterlibatan Murid di Sekolah Rendah Daerah Keramat, Kuala Lumpur [Implementation of Differentiated Teaching of al-Qur'an Recitation and Pupils Engagement in Keramat District Primary School, Kuala Lumpur]. – International Journal of Islamic Products and Malay Civilization 2(2): 84-102.
- [21] Zin, S.M.M., Ismail, M.B. (2018): Kelebihan Pengajaran Dan Pembelajaran Al-Quran Secara Bertajwid Menggunakan Kaedah Almatien. – In Proceeding of The International Conference On Contemporary Issues In Al-Quran And Hadith 20p.